

MƏZAHİR İSGƏNDƏR

SANKİ DÜNYA YERİNDƏDİ

(poema)

Yoxdur sənə qəzəbim,
nə nifrətim, hiddətim.
Gizləmirəm bunu mən,
var azacıq heyrətim.
Bilirsənmi niyə?
Çünki əsnəyə-əsnəyə,
əzilə-əzilə, büzülə-büzülə,
Gözlərindən xəbislik,
riyakarlıq, paxıllıq,
Xüdbəsəndlik, yaltaqlıq,
naqqallıq süzülə-süzülə
özünə şair deyirsən.
Kim bilir, bəlkə də elə şair sən.
Bəlkə, sən də öz dünyanı, öz aləmin,
yerin, göyün, dənizin var.
Bəlkə,
sən də söz meydanında öz atın,
öz çaparı,
öz səsin,
öz nəfəsin,
öz yolun-yolağan, öz izin var.
Olsun!
Olsun!
Dünyanı sən olsun.
Əllərindən almırıq ki...
Yollarında dayanmırıq ki...
Heyrətim tək budur ki, bu ağılla, idrakla,
Bu təfəkkür, inancla necə qələm çalırısan?
İlhamını de axı, kimdən, nədən alırısan?
Nə isə...
Vallah, şeir oxunmaz, şairlər sən kiminsə,
Qulağıma yetişdi arxamca dediklərin.
Hər sözümün, kəlməmin qırıb ora-burasın,
Uzununa, eninə tərs-çevir etdiklərin.
İçin qalmadı gizli.
İradın da özüntək müəmmalı, qərəzli...
Deyirsən ki, sanki mən göylərə aludəyəm,
Yerə enmir xəyalim, müasir də deyiləm.
Guya, dəməm içmədən.
Söz, sənət aləmində ora-bura vurnuxan,

Bir dərmansız, təbibsiz xəstəliyə yoluxan,
Gündən-günə soluxan tüfeyliyəm, veyiləm...
Deyirsən ki, sanki mən
Unutmuşam içdəki, çöldəki yüksəlişi,
Bu olan dirçəlişi -
Yurdsuz qalan yurddaşdan;
Vətənsiz qalan vətəndaşdan;
Üstünü pas atmış, başının üstündə
Demokl qılıncı asılmış yaddaşdan;
səndən mənə, məndən sənə atılan daşdan;
yarılan,
çapılan,
qanı durmadan axan başdan yazıram...
Deyirsən ki, sanki mən elə bil qəm gölüyəm,
diri deyil, ölüyəm.
Oxuyan kədərlənir...
Oxuyan qəhərlənir...
Duman çökür yoluna, başına çən ələnir.
Day, nə bilim, sellənir, axa-axa lillənir;
Dönüb də son yarpağa, budağında yellənir;
Sönüb odu-alovu, üstünə kül ələnir;
Geyib dəmir çarığı, düşüb heydi dağ-daşa,
səhralara, çöllərə, onlardan haqq dilənir;
itirib öz zilini, inildəyir, bəmləyir...
Deyirsən ki, guya mən aqlımı itirmişəm.
Yeyib də öz-özümü, özümü bitirmişəm...
Heyrətim də tək budur!
Budur ki, özünə şair deyirsən.
Guya yersən, göysən,
başdan-ayağa müasirsən.
Allah!.. Şair olarmı bir bu qədər naşı da?
Şair olan atarmı bir haqq sözə daşı da?
Şair olan eşidər bir dünyanın səsini,
Birini qəmli görsə, heç almaz nəfəsini.
Şair olan bir anda həm yanar, həm də donar,
Birin isitmək üçün köynəyini soyunar.
Şair olan adamın yeri, məkanı olmaz,
Şairlərin başdaşı hər bir əllə yonulmaz.
Şair olan daşıyar bir dünyanın möhlətini,
Şair bilər yerini hər sözün, hər söhbətin.

Sənsə bilmədin.
 Bəlkə də bildin,
 özünü bilməməzliyə vurdun.
 Odun oğlu, odun!
 Nə bir kürsü, yığılmaq,
 nə toy-düyün, ad günü,
 Nə qəmxana, dəmxana,
 nə yubiley qoymadın,
 Orda-burda sürünüb,
 nə yorulub, doymadın.
 Yalmanıb ona-buna,
 iz qoymağa çalışdın...
 Qoşub sözü-sözə sən,
 pərdə çəkib gözə sən,
 İşə salıb dilini,
 yelləyib də əlini,
 Xoş həyatdan danışdın...
 Dirçəlişdən danışdın...
 Yüksəlişdən danışdın...
 Danışdıqca alışdın.
 Baxıb İblisdən od alan,
 yanan gözlərinə,
 Qulaq verib yalan-palan -
 arı, namusu,
 qeyrəti, vicdanı,
 heysiyyəti,
 qətiyyəti,
 qələmi,
 şəriyyəti,
 ülvyyəti,
 eşqi, sevgini,
 məhəbbəti
 taxtdan salan sözlərinə,
 elə mən də alışdım.
 Sanki də sən şair yox, yonulmuş bir qamışdın.
 Oynadıb göz-qaşını,
 Döndəriridin gah ora, gah da bura başını.
 Atırdın hara gəldi, əlindəki daşını.
 Əlindəki çəkici gah ətə, gah dırnağa,
 gah nala, gah mıxa vururdun...
 Sanki də sən bununla yeni dünya qururdun.
 Od olsan da üzde sən, içində sopsöyüqdün,
 Mənim gözlərimdə sən insan deyil, oyuqdun.
 Hissiz...
 Duyğusuz...
 Nankor...
 Sənsə hələ danışırıdın.
 Sanki alıb hər yanı, Çin səddini aşırıdın.
 Danışırıdın.
 Sanki hər şey yerində, hər yan əmin-amanlıq...
 Aman Allah!
 Vallah, sındırıb, qırıb, yarıb,
 televizorun içinə girəmmirəm.
 Tutub, yapışib qalstukundan, silkələyib,
 Tərpədib, yaddaşını tərpədib,
 var səslə deyəmmirəm:
 -Barı, düşün bir anlıq!
 Bəlkə köçüb dünyadan qatı zülmət, qaranlıq?
 Sanki, dünyada nə qanadları sınımış,
 Yurdsuz-yuvasız, ac-susuz bir quş;
 Nə xarabalıqlar üstə taxt-tac qurmuş,
 dimdiyində qan donmuş bayquş var.
 Sanki, dünya süd gölü... Nə acından ölən,
 Nə yerlərə düşüb bayılan, nə bihuş var...
 Sanki bağları, bağçaları xəzən vurmur;

Sanki kimsəyə tələ qurulmur;
 Sanki qanlar sorulmur,
 qovan durub, dayanıb,
 qovulanlar yorulmur...
 Sanki, nə qurdlar, nə çaqqallar,
 nə tülkülər var dünyada.
 Bunlar olar qorxulu, vahiməli rüyada...
 Sanki daha əzilmir nə çiçəklər, nə güllər,
 İnilməmir, sızlamır, nə ürəklər, nə dillər.
 Sanki durub-dayanmır axarında bir bulaq,
 Fəryad, imdad səsinə day, eşitmir bir qulaq...
 Sanki day, dəvələr eşşək quyruğuna bağlanmır,
 Şirlər qəfəsdə, tülkülər sarayda saxlanmır...
 Sanki köçüb dünyadan dünyanı viran qoyan,
 əmələndən doymayan,
 əldə bir şey qoymayan qara yellər,
 qasırğalar, fırtınalar, tufanlar...
 Yazıq!..
 Yazıq!..
 Yazıq!..
 Sənin kimilər bunları hardan qanar?
 Çünki özgəni deyil, özünü düşünürsən.
 Bir ad, bir "orden", bir "medal" üçün,
 Bir at, bir meydan üçün atılıb-düşürsən.
 Qabağına atılan ya bir tikə loxmadan,
 Ya paydan-pürüşdən,
 Ya xoş sözdən, öpüşdən... hər şey,
 hər şey gözlərinə gözəl görünür.
 Nə vecinə kim oda, alovuna bürünür?
 Gülürsən arsız-arsız.
 Daha deym nələr sənə, ay arsız?
 Desəm də sən qanmasan,
 Nə dəyişib donunu, nə də ki, utanmasan.
 Görüb zülmü, zilləti,
 İnsanlara edilən hər cürə əziyyəti,
 Sən toy tutdun, oynadın,
 mən içimdə inlədim.
 İnlədim özgəsinə, özümə inləmədim.
 Yandım yananların halına...
 Dondum donanların halına...
 Qanadları sınımış quşlara ağladım...
 Boğazından bircə qurtum su,
 bircə udum hava keçməyən,
 dərd tapıb, dərman içməyən,
 nəfəsi keçməyən bihuşlara ağladım...
 Əzilmiş,
 tapdalanmış,
 saralmış, solmuş,
 gözləri dolmuş güllərlə,
 çiçəklərlə danışdım...
 Giləsinə mil çəkilməmiş gözlərlə,
 oyum-oyum oyulmuş ürəklərlə,
 kəsilməmiş dillərlə,
 zəncirlənmiş qollarla, biləklərlə;
 içində boğulan, içində yanan,
 külü göylərə sovrulan arzularla,
 istəklərlə, diləklərlə danışdım...
 Eşşəklərin quyruğuna bağlanmış dəvələrlə,
 Qəfəslərə salınmış şirlərlə,
 Yerinə qarğalar qoldirilmiş,
 uçuşu dondurulmuş şahinlərlə,
 qartallarla danışdım...
 Onların hər birinin dərini,
 Qəmini, çiləsinə
 özüm çəkdim, özüm daşdım.

Ağladım, gözyaşı tökdüm, amma...
 Amma onlardan ayrılmadım.
 Sənin kimilərinə qarışmadım.
 Haqsızlıqla, amansızlıqla, vicdansızlıqla,
 Namussuzluqla, şəərəfsizliklə bərişmədim!
 Ağlaya-ağlaya,
 inləyə-inləyə,
 sızlaya-sızlaya
 yananların əvəzinə savaşıdım,
 donanların əvəzinə savaşıdım.
 Qanadları sındırılmış quşların;
 Açıdan öldürülmüş bihuşların;
 Soldurulmuş güllərin, çiçəklərin;
 Küllü göylərə sovrulmuş arzuların,
 İstəklərin, diləklərin;
 Kısılmış dillərin;
 Zəncirlənmiş ayaqların, qolların, biləklərin;
 Oyum-oyum oyulmuş ürəklərin;
 Cırılmış yaxaların, ətəklərin haqqını sordum.
 Nə durdum-dayandım, nə də yoruldum!
 Mikroskop altıda Gün üzündə ləkə gəzmədim...
 Nahaqqı tərifi etmədim...
 Haqqa dodaq bürmədim...
 Qaraya qara, ağa ağ dedim...
 Düzə düz, əyriyə əyri,
 Təpəyə təpə, dağa dağ dedim...
 Təkcə öz səsimi eşitmədim.
 Şərqi də, qərbi də,
 çənubun da, şimalın da səsinə eşitdim və...
 Və onların hər birini öz dilində dinlədim.
 Onların hər birini öz dilində danışdırdım,
 onlarla yatdım, onlarla oyandım.
 Onlarla birgə güldüm...
 Onlarla birgə kədərləndim...
 Onlarla birgə üşüdüm, dondum...
 Onlarla birgə alışdım,
 onlarla birgə yandım.
 Gördüyümü yazdım,
 beşi bir, biri beş etmədim.
 "Sabahınız xeyir", "Gecəniz xeyrə qalsın" -
 Sözlərindən əvvəl gün üzünü görməmiş,
 Xoruz səsi eşitməmiş jestlər etmədim,
 siyasi terminlər işlətmədim.
 Yalandan gülümsünmədim...
 Yalandan ağlamsınmadım...
 Gündə bir rəngə, bir çalara düşmədim...
 Dövrə, zamana, ana görə dəyişmədim -
 nəcə vardım, eləcə də qaldım.
 Özüm kimi düşündüm...
 Özüm kimi yaşadım...
 Özüm kimi nəfəs aldım...
 Özüm kimi qələm çaldım...
 Özümdən aşağı düşmədim...
 Özümdən aşağı alçalmadım...
 Hər şeyə, hər şeyə, hər şeyə əl çalmadım!
 Sənsə...
 Elə sən də özün kimi qaldın.
 Özündən yuxarı ucalmadın...
 Amma ac qalmadın, çünki...
 Çünki ağa qara, qaraya ağ dedin,
 Dağa təpə, təpəyə dağ dedin...
 Dedin hər şey gözəldi,
 yoxdu nə dərd, bəla da.
 Quylanıbdı dərd-bəla,
 gözyaşı da, qəhər də,

qan-qada da,
 ölüm də yerin yeddi qatında,
 vallah, hər şey əla da!
 Sülh bərqərar olubdu sanki də bu dünyada,
 Sevincindən oynayır, çırtmış vurur dünya da...
 Sanki dünya qurtulub şəer-yamanın, yalanın,
 kor şeytanın əlindən.
 Heç kim olmur yaralı,
 Nə də düşmür aralı vətəninə, elindən...
 Sanki hər şey yerindədi,
 Sanki daha nə ölüm kabusu müharibələr;
 Nə qəzaya uğradılmış təyyarələr;
 Nə dənizlərdə batırılmış gəmilər;
 Nə öz reysindən çıxarılmış qatarlar;
 Nə kəmərlərinə,
 bellərinə,
 ağlına,
 idrakına,
 təfəkkürünə,
 düşüncəsinə və...
 Və fikirlərinə bomba bağlanmış adamlar;
 Nə qapılar önündə qoyulmuş tabutlar, nə də...
 Nə də ata-ana, bacı-qardaş,
 oğul-uşaq fəryadları var.
 Sanki qatib önünə dünyanı fərh qovar.
 Sanki quyular örtülüb, tələlər sınıb,
 sədlər, bəndlər dağılıb.
 Sanki durub qovğalar, sönüb gözdə qəzəb, kin,
 Dünyanın ortasında bir Ağ Bayraq taxılıb.
 Sanki uçur arzular göyün lap üst qatında,
 Yaşayırıq qayğısız, dərdsiz, qəmsiz, naləsiz,
 Bir də yerə düşməyən Ağ Bayrağın altında...
 Sən beləcə düşündün, bu sənin öz işindi.
 Çünki yaltaqlıq etmək,
 ona-buna əyilmək,
 öyüb, məddahlıq etmək,
 dizin-dizin sürünmək,
 tülküyə də şir demək
 öz köhnə virdişindi.
 Daha deyim mən necə?
 Yaşa da qal beləcə!
 Yaşa da öl beləcə!
 Dəyişməsin niyyətin, nə sözün, nə söhbətin.
 Yadına da salma heç -
 sürüngenin, yaltağın,
 sənin kimi məddahın son günün,
 aqibətin.
 Mənsə...
 Elə, mən də olduğum kimi qalacağam.
 Gözyaşlarımı sənin əlinlə,
 sənin dəsmalınla silməyəcəyəm.
 Dünya öz axarına düşməyincə;
 Qanı axan yaralar bitməyincə,
 Ahlar, nalələr, fəryadlar kəsilməyincə;
 Əllərdən, qollardan,
 ayaqlardan sonuncu zəncir acılmayınca;
 Ürəklərdən sevinc, gözlərdən nur yağmayınca...
 Dünya, dünya olmayınca gülməyəcəyəm.
 Bilirsənmi niyə?
 Çünki...
 Çünki...
 Çünki şairəm!
 Çünki öz sözümlü deyil,
 Dünyanı elə görmək istəyən
 Allahın sözünü deyirəm!..